

İSTANBUL KONSERVATUVARI

NEŞRİYATI

Türk Musikisinin Klasikleri

№ 163-164

GULÂM ŞADÎ

PENCÜGÂH MAKAMINDA KÂR
SENGİN SEMAİ İKAINDA

KONSERVATUVARDAKİ İLMÎ HEY'ET TARAFINDAN
TETKİK ve KABUL EDİLMİŞTİR,
HER HAKKI MAHFUZDUR

FIATI 10 KURUŞ

PENGÜGÂH MAKAMINDA KÂR GULÂM ŞÂDÎ'NİN

[d=44] he _____ yi te te ten le ne ne ne nen ne _____ n ne _____

İka _____
n ni di ri lâ _____ lâ _____ le te ten

te ne ne ne nen ne _____ n ne _____ n ni di ri lâ _____ lâ _____

_____ le _____ ne _____ di _____ ri te _____ ne ne _____ ne _____ di _____

_____ r be tû _____ se _____ na e _____ y a _____ n ki tû _____ de _____ ri

nü cu _____ cum' a li _____ me _____ ti ha _____ ne _____

_____ nd de _____ n hû k mi nü _____ cu _____

_____ m mü _____ mü's te ki _____ me _____ ti ha _____ ne _____

_____ nd ba a _____ n ki bi _____ da _____

ni _____ zi nü cu _____ me _____ ti ha be ni _____

_____ ha be ni _____ ha be ni _____

[D. 158] keş li be he va yi ma ri fe ti deñ ri be si ba s de mi yan ra mi şü di

he _____ ri ne _____ fe si _____ te te ten

te ne ne ne nen ne _____ n ne _____ n ni di ri lâ _____ lâ _____

_____ te te ten te ne ne ne nen ne _____ n ne _____

_____ n ni di ri lâ _____ lâ _____ te _____ ne _____ di _____ ri

te _____ ne ne _____ ne _____ di _____ r be tû _____ se _____ ra

[D. 159] ay can ki bi nem be di hi mi ri tû ra ez ru yi lu tu _____ f gi rif te der

zi _____ ri tû ra ay zi ne ti her mü nec ci min ay zi ne ti her mü nec ci min

ay zi ne ti her mü nec ci min be çi ya _____ r be çi ya _____ r be çi ya a ya da _____ t

ay zi ne ti ser lev ha i mec mu a i dost ez med hi men a za de şü de

do _____ s tu _____ be _____ do _____ si te te ten

te ne ne ne nen ne _____ n ne _____ n ni di ri lâ _____ lâ _____

him met bi kü ni vü ha b mü ne c ci m ke ş i ti

he yi do st ho bü ba ka

bu l hu yi pü r u su l ah

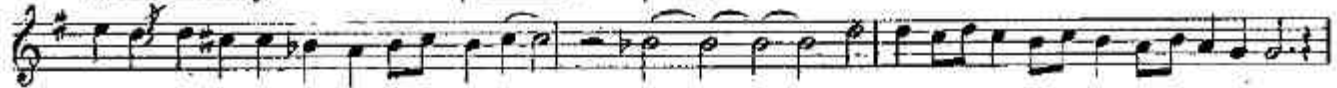
ser ma ya i sa di ci ha n bi ba ye di be sul

da i m sü han e z çe r hi be ri n

mi gü yi yi

lä yık ki se ri mü ne c ci mi net ha nend

[205] her ca ki dü se â li mi haş tab i di di ve der cay ni ş i ni

(Bu üç satır ika'siz olarak son derece sur'atle lühirdi sögler gibi okunacaktır)

ve ye min gü yi ki im sâl be sâl ha yi di ger ne ma ned ve der e ka li mi

seb a ş u ri gi his ya rest be der ah kâ mi a ceb nü viş te end

val lâ hi çü ni n süm me bi l lâ hi çü ni n

val lâ hi çü ni n süm me bi l lâ hi çü nin

lâ - yı k ki se - ri mü ne - ne ci mi

ne - ti ha - ne nd

e zim ca - vi di lâ - ra - yı

ey hüs ni kü - şa de ve

-y ru yı tû sa - da a hr

e zi hi ci ni tû ga - m na - ke - m da

ni ki si bi ha ke - m

ha he - m ki li ba - sı ze r bü ved

dar be ri tû

ba şe d be gü - lâ lu la - r be her ça ke ri tû

[A-138] en güş tû ze nens be di - da - i düş me - ni tû çeş meş be bi ru

İha (Zemai)
ni a re dü er de ri tû key bü - ved key ki be sad hüs nü le la

fel be ce — lâ ker di vü ez cüm le i hal ka ni be — şo di ve te ra

ni zi pe yet şa di bi run a re di der re hi bi yuf ti vü se na

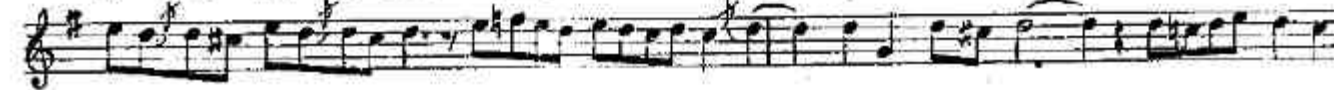
ez pe yi tû ce şî m be ru yi tû be hay net bü ved ez

lû — tu fi di ge — ri te te ten

te ne ne ne nen ne — n ne — n ni di ri lâ — lâ —

te te ten te ne ne ne nen ne — n ne

— n ni di ri lâ — lâ — te — ne — di — ri

te — ne ne — ne — di — r be tû — se — na

Meyan he ni çe nd be gi — ri di he — ri mü a — l li — m ke şî ti

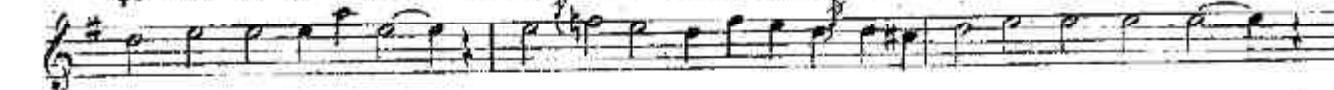
ki del le lâ — lâ — lâ — lâ —

ek ser be mu a — l li — ma — m â — li — m ke şî — li

çen dan ki si lâ — re — bu — d der av ci fe le k

GÜFTESİ

(Hey) te te ten te ne ne ne nan ne ri ne
 nen ni dir la la te te ten te ne
 ne ne nen nen ni dir la la te ne
 dir te ne ne ne dir be tu se na
 Ey anki der nücüm alimet hanend
 Der hükmi nücüm müstekimel hanend
 Ba anki bidam zi nücümet haberi
 Lâyik ki serî münec'cinet hanend
 Ezin cayı dilârâyî ey hüsnü küşade
 Ey ruyî tû sade ah! ez hicri
 tû gamnâkem dâni ki şî bibâkem
 Hâhem lâ libası zer büved der beri tû
 Bâşed begülâbi ter beher çâkeri tû
 Engüştü zenend bedidei düşmeni tû
 Çeşmeş bebiron aredü ez deri tû
 Key büved ki besad hüsnü letafet
 becelâ kerdî ve ez cümlei halkın beşüdi
 ve terani zipeyet şad birun aredü der
 rah bîşîfti ve serü ez peyi tû cesum beruyî
 tû behayret büved ez hülfî diger te te ten ...

Meyan

Her çend begirdi her muallim keşti
 ki delle la la la la
 Eksor bemuallimanü âlim keşti

Çendan ki sitâre bud der evci felek
 Hümmet bikâmî ve hob münec'cim keşti
 Hey dost hobü ba kabul huşî pür usul
 ah sermayei sad cihan bibayed bemsül
 dâim sühan ez çerhi berin migûyi lâyük
 ki serî münec'cinet hanend

(İkisiz parça)

(Her ca ki duse ülmi hoş tabî didi ver
 der cay nâşini ve yemin migûyi ki imsâl
 besâlhayî diger nemâzed ve der ehatimi
 sebâ şurîş bişarest beder ahkâmî uceb
 nûşîsteend) vallâhü çünin sümme billâhü
 çünin vallâhü cünin sümme billâhü çünin
 Keşti behevayî marifeti delir besî
 Ba aulemiyan ram şüde her nefesi

te te ten ...

Ey can ki binem bedihi miri tûra
 Ez ruyî lutuf girifte der ziri kûra
 Ey zindî her münec'cimin ey zineti
 her münec'cimin beşi yar beşi
 yar beşi yar ayedel ey zineti
 şerâhvatî mecmuâi dost ez medhi
 men azado şüde dost bedost

te te te ...

GULÂM ŞÂDİ

Tercümei hali külliyyatımızın 168 inci sayısında mevzuu bahsolan Meraga'lı meşhur Hoca Aptülkadir'in şakirdidir. Gulâm Şâdi'nin Arap olduğuna dair bir rivayet var ise de ismine bakılınca İrani ve ya Hintli olması daha ziyade muhtemeldir.

Kantimür Oğlu tarafından yazılan "Osmanlı devleti tarihi"nin 2 inci cildinde Hoca Musikar namini verdiği Aptülkadiri meragi ile şakirdi Gulâm Şâdi'nin eserlerindeki lâtif nağmelerin bir zamanlar bütün Türkiye ve İran kit'alarına neş'e vermiş olduğunu kaydetmektedir. Gulâm Şâdi'nin bestelerinden maat'esef yalnız iki tanesi bâki kalabilmiştir ki biri bu sagimiala neşrettüğümüz muazzam ve muşanna Kâr'dir.

Bu Kâr'in elimizdeki eski ve yazma bir mecmuada muharrer olan farisi güftesinden anlaşılıyor ki Gulâm bu eserini o asırda münecimlikle şöhret kazanmış bir zati medih için bestelemiştir. Garibi yudur ki sonradan meçhul bir kimse bu Kâr'in güftesini bir hicviye haline çevirmiş ve bununla da iktifa etmiyerek Kâr'in bestelenmesine sebep olmak üzere bir de masal uydurmuştur. Bu masala nazaran, güya Gulâm hocasına bir sebepten dolayı kızmış ve o kızgınlıkla bu Kâr'i besteleyip hocasını hiciv etmiştir.

Son asırda (Hiciv Kâr'i) namı ile musiki şinâslarımız arasında iştihar eden bu Kâr'in gayet müstekcen sözleri havi olan sonraki güftesi Bolahenk Nurî Bey'in Aptül. Aziz devrinde taş basmasila matbu mecmuasında münderiştir.

Yine bu masalın ilâve ettiğine göre Gulâm'ın hicvine de hocası cevap vermiş ve 165 inci sayımızla nadide bir notasını neşir ettiğimiz Kâr'i besteleyerek (Tuh ! lene nen !...) nağmelerile şakirdinin yüzüne tükürmüştür!

Halbuki Aptülkadiri'nin münecimlikle asta şöhreti olmadığı için bu Kâr'in -gerek medih, gerek hiciv yolunda olsun- Hoca Aptülkadir hakkında yapılması varit olmayacağı şüphesizdir; zaten elimizdeki eski mecmua bu hususda tereddüde kat'iyen mahal bırakmayan bir vesikâttir.

Şuhalde 165 numaralı Kâr'in de Aptülkadir'e tariz eden bir musiki şarlutarına karşı hoşca tenzihinden bestelenmiş bir eser olduğuna hüküm edebiliriz.